

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MORZESZCZYN

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (tekst ujednolicony)

*załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Gminy Morzeszczyn
z dnia r.*

Niniejsza zmiana studium została sporządzona na podstawie Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r, poz. 977) oraz Uchwały Nr XL/254/2022 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 21 grudnia 2022r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn dla obszaru obejmującego fragment gminy w rejonie miejscowości Borkowo.

Wszystkie zmiany w tekście jednolitym studium związane z niniejszą zmianą studium dla obszaru obejmującego fragment gminy w rejonie miejscowości Borkowo wyróżnione są pogrubioną czcionką Calibri, koloru czarnego, na żółtym tle.

***projekt, wersja wyłożona do publicznego wglądu
grudzień 2023***

WÓJT GMINY MORZESZCZYN

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINA MORZESZCZYN

UWARUNKOWANIA

Tekst jednolity po wprowadzeniu zmian:

1. Dla fragmentów obszaru gminy we wsiach Morzeszczyn, Majewo, Nowa Cerkiew, Gętomie i Dzierżążno – 2005 r.
2. Dla obszaru całej gminy Morzeszczyn celem przeznaczenia terenów położonych w północnej i środkowej części gminy Morzeszczyn pod lokalizację elektrowni wiatrowych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu a także celem przeznaczenia terenów położonych w kierunku południowym od Nowej Cerkwi oraz terenów położonych w kierunku zachodnim od Dzierżążna pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 2013 r.
3. Dla fragmentu obszaru gminy celem określenia nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń

Załącznik nr 1
do Uchwały nr VIII/42/2015
Rady Gminy Morzeszczyn
z dnia 24 czerwca 2015 r.

PRZEDSIĘBIORSTWO PROJEKTOWO-REALIZACYJNE

dom

sp. z o.o.

ul. Kościuszki 34G

83-200 Starogard Gdański

tel/fax (0-58) 562-20-57, (0-58) 561-12-40

OBIEKT	G M I N A MORZESZCZYN
NAZWA OPRACOWANIA	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
FAZA OPRACOWANIA	FAZA II UWARUNKOWANIA
RODZAJ OPRACOWANIA	<i>SYNTEZA UWARUNKOWAŃ</i>
ZLECENIODAWCA	ZARZĄD GMINY MORZESZCZYN
GŁÓWNY PROJEKTANT	mgr inż. arch. Maria Landowska <i>(upr.nr 1345/94)</i>
OPRACOWANIE	mgr inż. arch. Maria Landowska <i>(upr.nr 1345/94)</i>
SPRAWDZIŁ	mgr inż. arch. Maria Kielb -Stańczuk <i>(upr.nr 13345/93)</i>
KIEROWNIK PRACOWNI	mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk <i>(upr.nr 1334/93)</i>
NUMER UMOWY	30/00 z dn.08.06.2000r.
DATA	grudzień 2000 rok

ZESPÓŁ AUTORSKI:

**Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne "DOM" Sp z o. o.
ul. Kościuszki 34 G, 83-200 Starogard Gdański**

prowadzenie tematu-koordynacja oraz zagadnienia urbanistyczne -

mgr inż. arch. Maria Landowska upr. nr 1345/94

urbanistyka :

mgr inż. arch. Maria Landowska

zagadnienia programowe, gospodarcze i społeczne:

mgr Halina Rogozińska

zagadnienia inżynierskie :

wod.-kan. - *mgr inż. Barbara Jodłowska*

zagadnienia komunikacyjne

mgr inż. Konrad Lewicki

środowisko kulturowe i krajobraz:

"MONUMENT JC" Justyna Czyszek

studium archeologiczne

Zespół Muzeum Archeologicznego w Gdańsku

środowisko przyrodnicze:

dr hab. Maciej Przewoźniak i zespół firmy "Proeko" Gdańsk

zagadnienia własnościowe, obrót nieruchomościami, część strategiczna

mgr Katarzyna Szalewska

prace asystenckie, graficzne :

Joanna Liban

2. ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM DOTYCZĄCYCH FRAGMENTÓW OBSZARU GMINY WE WSIACH MORZESZCZYN, MAJEWO, NOWA CERKIEW, GĘTOMIE I DZIERŻĄŻNO

**Biuro Planowania Przestrzennego Sp. z o.o. w Gdańsku
80-802 Gdańsk, ul. 3 Maja 9A**

Zespół autorski :

mgr inż. arch. Ewa Milewska
członek Północnej Okręgowej Izby Urbanistów, wpis nr G-049/2002

mgr inż. arch. Alicja Zawadzka

mgr inż. arch. Katarzyna Łukowicz

mgr inż. Barbara Grabowska Herman

Zmiany do tekstu studium wprowadzono na szarym tle.
Zmiany w części graficznej wprowadzono na rysunkach przekazanych przez PP-R
„DOM” Sp. z o.o. w wersji elektronicznej.

3. ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM OBSZARU CAŁEJ GMINY ZGODNIE Z CELAMI OKREŚLONYMI W § 2 UCHWAŁY O PRZYSTAPIENIU

PLANOSFERA Alicja Kopec
80-445 Gdańsk, ul. Tadeusza Kościuszki 20/3

Zespół autorski :

mgr inż. arch. Alicja Kopec
członek Północnej Okręgowej Izby Urbanistów, wpis nr G-230/2007

mgr inż. arch. Ewa Milewska

środowisko przyrodnicze

dr Wojciech Staszek, mgr Kazimierz Niecikowski, Marcin Telepski

(Pro Digital GIS Consulting & Solutions)

Zmiany do tekstu studium wprowadzono kolorem niebieskim
Zmiany w części graficznej wprowadzono na rysunkach przekazanych przez Firmę Usługowo-Projektową DW – Wanda Łaguna w wersji elektronicznej.

ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM, celem którego jest określenie nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń

PLANOSFERA Alicja Zawadzka
80-445 Gdańsk, ul. Tadeusza Kościuszki 20/3

Zespół autorski :

mgr inż. arch. Alicja Zawadzka
członek Północnej Okręgowej Izby Urbanistów, wpis nr G-230/2007

środowisko przyrodnicze: mgr Krzysztof Kopec

Zmiany do tekstu studium wprowadzono kolorem czerwonym.
Zmiany w części graficznej wprowadzono na rysunkach przekazanych przez Firmę Usługowo-Projektową DW – Wanda Łaguna w wersji elektronicznej.

Zmianę studium sporządza się w celu zmiany kierunków w przeznaczeniu terenów dla obszaru obejmującego fragment gminy w rejonie miejscowości Borkowo, tj. dopuszczenia możliwości realizacji przedsięwzięć z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł, tzw. OZE (urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW), w szczególności farm fotowoltaicznych oraz biogazowni wraz z niezbędnymi urządzeniami i niezbędną infrastrukturą techniczną dla funkcjonowania tych przedsięwzięć, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Złożone wnioski potencjalnych inwestorów przedsięwzięć wskazują na konieczność dokonania zmiany studium dla przedmiotowego fragmentu gminy w celu określenia kierunku zmiany struktury przestrzennej zgodnej z planowanymi inwestycjami. Niezbędne jest także wskazanie stref buforowych od istniejącej i planowanej zabudowy miejscowości Borkowo, gdzie lokalizowanie instalacji OZE nie jest możliwe, w tym ze względów na ochronę cennych wartości dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Zmiana stadium obejmuje obszar o orientacyjnej powierzchni ok. 443 ha.

Zmiana studium jest realizowana na podstawie Uchwały Nr XL/254/2022 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 21 grudnia 2022r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn dla obszaru obejmującego fragment gminy w rejonie miejscowości Borkowo.

W niniejszej części dokumentu studium zapisy - uwarunkowania zostały zaktualizowane dla obszaru zmiany objętej opracowaniem - fragment gminy w rejonie miejscowości Borkowo (dodano nowe uwarunkowania); dla pozostałych obszarów dotychczasowe uwarunkowania pozostają niezmienione.

ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY STUDIUM	
 <p>DOM Biuro Urbanistyczne Kiełb-Stańczuk, Jaszczuk-Skolimowska Sp. j. 83-200 Starogard Gdański, ul. Chojnicka 61 tel. 58 56 220 57, e-mail: pprdom@pprdom.pl</p>	
dr inż. arch. Barbara Jaszczuk-Skolimowska – główny projektant	
mgr Karina Mańkowska	
DATA: wrzesień 2023 r.	

WSTĘP -----	9
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE, WYNIKAJĄCE Z FUNKCJONOWANIA GMINY W OTOCZENIU -----	13
1.1. Uwarunkowania planistyczne -----	13
1.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego w otoczeniu gminy	17
1.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu i wartości środowiska kulturowego i krajobrazu-----	17
1.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania infrastruktury technicznej, gospodarki oraz rolnictwa -----	18
1.5. Uwarunkowania społeczne i demograficzne na tle otoczenia -----	18
2. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH GMINY MORZESZCZYN ---	20
2.1. Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania oraz istniejącej struktury funkcjonalno - przestrzennej-----	20
2.2. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego -----	21
2.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego i krajobrazu -----	24
2.4. Uwarunkowania infrastrukturalne - inżynieryjne i komunikacyjne -----	26
2.5. Uwarunkowania sfery gospodarczej, w tym rolnictwo-----	29
2.6. Uwarunkowania społeczne, demograficzne - warunki życia mieszkańców -----	29
3. MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE GMINY MORZESZCZYN -----	32
3.1. Szanse i zagrożenia stojące przed gminą-----	32
3.2. Silne i słabe strony gminy -----	33
3.3. Potencjał rozwojowy gminy -----	38
3.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę zgodnie z art. 10 ust 5 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym -----	38
4. INFORMACJE NA PODSTAWIE ART. 10 UST. 1 USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM -----	40
4.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu -----	40
4.2. Stan ład przestrzennego i wymogi jego ochrony -----	40
4.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego -----	40
4.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej -----	40
4.5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia -----	40
4.6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia -----	40
4.7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy -----	40
4.8. Stan prawny gruntów -----	40
4.9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych -----	41
4.10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych -----	41
5. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE ROZWOJU ENERGETYKI WIATROWEJ --	42
5.1. Możliwości rozwoju energetyki wiatrowej-----	42
5.2. Uwarunkowania wynikające z ustaleń planu wojewódzkiego i innych dokumentów planistycznych	44

WSTĘP

Uwarunkowania polityki przestrzennej gminy to część dokumentu STUDIUM, którego sporządzenie jest obligatoryjne dla każdej z gmin, stanowi podsumowanie pierwszej części prac.

Zgodnie z regulacjami ustawowymi w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające, w szczególności z:

- 1) *dotychczasowego przeznaczenia , zagospodarowania i uzbrojenia terenu,*
- 2) *występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,*
- 3) *stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,*
- 4) *prawa własności gruntów,*
- 5) *jakości życia mieszkańców,*
- 6) *zadań służących realizacji ponadlokalnych zadań publicznych “*

Trzeba także pamiętać, że przy wszelkich rozstrzygnięciach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniać należy zwłaszcza:

- 1) *wymagania ładu przestrzennego , urbanistyki i architektury,*
- 2) *walory architektoniczne i krajobrazowe*
- 3) *wymagania ochrony środowiska przyrodniczego , zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia , a także wymagania osób niepełnosprawnych ,*
- 4) *wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,*
- 5) *walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności*
- 6) *potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa*

Stanowią one grupę tzw. **uwarunkowań ogólnych**.

Niniejsze opracowanie stanowi syntezę wcześniejszych problemowych opracowań cząstkowych, diagnostycznych, analitycznych i studialnych , sporządzonych dla gminy MORZESZCZYN. Uwzględniono w nim informacje wynikające z DIAGNOZY. Skojarzono oddzielnie diagnozowane składowe przestrzeni , wiążąc np. stan sieci osadniczej, zagospodarowanie z diagnozą społeczną, prognozami demograficznymi itd. Układ treści odpowiada wymogom ustawowym oraz wewnętrznym i zewnętrznym funkcjom gminy MORZESZCZYN.

Zmiana fragmentów obszaru gminy we wsiach Morzeszczyn, Majewo, Nowa Cerkiew, Gętomie i Dzierżążno

Zgodnie z uchwałą nr XXIII/150/2005 Rady Gminy w Morzeszczynie z dn. 30 marca 2005 r. zmiana studium obejmuje następujące fragmenty obszaru gminy Morzeszczyn:

1. Obszar wsi Morzeszczyn
2. Obszar wsi Majewo
3. Obszar wsi Nowa Cerkiew i Gętomie
4. tereny zalesień oznaczone symbolami

Z1 – we wsi Getomie, Z2 – we wsi Dzierżążno

w granicach określonych na planszy pt. Kierunki zagospodarowania przestrzennego i zasady polityki przestrzennej w skali 1:10 000.

Generalnie w obrębie w/w obszarów uwarunkowania nie uległy istotnym zmianom w stosunku do dotychczas określonych.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 r. nr 80 poz. 717) na terenach objętych zmianą studium należy uwzględnić uwarunkowania wynikające w szczególności z :

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W obszarach objętych zmianą nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, udokumentowane złoża kopalin i wód podziemnych oraz tereny górnicze. Poza tym problematyka niniejszych uwarunkowań obejmuje wszystkie w/w zagadnienia.

W okresie od uchwalenia studium, tj. od 2001 r. na terenach objętych zmianą studium wystąpiły zmiany, które wprowadza się jako uzupełnienie uwarunkowań, a mianowicie:

- a) we wsi Majewo zlikwidowana została hodowla zwierząt w dawnym gospodarstwie PGR; obiekty tego gospodarstwa wykorzystywane są w niewielkim stopniu na cele związane z produkcją rolną oraz na usługi produkcyjne; teren jest obecnie terenem zdegradowanym,
- b) w 2002 r., we wsi Majewo, uruchomiona została gminna oczyszczalnia ścieków (po zmodernizowaniu dawnej oczyszczalni zakładowej PGR) i rozbudowywany jest system kanalizacji sanitarnej,
- c) we wsi Morzeszczyn pogorszył się stan bezpieczeństwa na drodze wojewódzkiej nr 234 ze względu na zwiększony ruch towarowy (TIR-y).

Zmiany do tekstu uwarunkowań wprowadzono na szarym tle.

Ponadto decyzją nr 42 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dn. 28 grudnia 2000 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych ustalone zostały jako zamknięte tereny stanowiące własność PKP w granicach działek ewidencyjnych, przez które przebiegają linie Chorzów - Tczew (dawna magistrala Śląsk – Porty) i Morzeszczyn – Gniew.

Ze względu na skalę niniejszego studium, nie jest możliwe określenie przebiegu granic ww. terenów kolejowych, a jedynie przebieg linii.

Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MiR, poz. 25) ustalone zostały tereny zamknięte. Ze względu na skalę niniejszego studium, nie jest możliwe określenie przebiegu granic ww. terenów kolejowych, a jedynie przebieg linii.

Zmiana Studium obszaru całej gminy zgodnie z celami określonymi § 2 uchwały o przystąpieniu

Zgodnie z Uchwałą nr VII/42/2011 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn, zmiana Studium obejmuje obszar całej gminy. Głównymi celami zmiany Studium, określonymi w § 2 w/w uchwały są:

- 1) przeznaczenie terenów położonych w północnej i środkowej części gminy Morzeszczyn pod lokalizację elektrowni wiatrowych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- 2) przeznaczenie terenów położonych w kierunku południowym od Nowej Cerkwi oraz terenów położonych w kierunku zachodnim od Dzierżążna pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Zmiany do tekstu uwarunkowań wprowadzono kolorem niebieskim.

Zmiana Studium fragmentu obszaru gminy, celem którym jest określenie nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń

Zgodnie z § 2 uchwały nr XXXV/233/2014 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn, zmiana Studium obejmuje fragment obszaru gminy. Celem zmiany Studium jest określenie nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń.

Zmiany do tekstu uwarunkowań wprowadzono kolorem czerwonym.

1. Uwarunkowania zewnętrzne, wynikające z funkcjonowania gminy w otoczeniu

1.1. Uwarunkowania planistyczne

Gmina Morzeszczyn położona jest w województwie pomorskim, powiecie tczewskim. Dla województwa pomorskiego nie istnieją jeszcze opracowania planistyczne, obejmujące cały obszar. Uwarunkowania planistyczne - wytyczne ponadregionalne dla gminy Morzeszczyn zawarte są w Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Gdańskiego 2000 plus (1996r.), w aspekcie funkcjonowania gminy w dawnym województwie gdańskim. Są one następujące:

- obszar gminy Morzeszczyn określa się jako obszar o najwyższych wartościach dla rolnictwa i strukturalnego regresu gospodarki rolnej, które wymagają wsparcia,
- obszar gminy znajduje się w zlewni do szczególnej ochrony ze względu na stopień zurbanizowania i obciążenia ściekami,
- pasmo od Pelplina do Smętowa określone jest jako pasmo koncentracji ludności wiejskiej,
- obszar słabego powiązania z ośrodkiem węzłowym w Tczewie,
- obszar trwałego bezrobocia: wymagana neutralizacja skutków społecznych, edukacja pracowników i bezrobotnych,
- projektuje się utworzenie w zachodniej części Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Węgiernicy i Janki” - wzmocnienie ciągłości przestrzennej systemu obszarów ochrony,
- wskazana intensyfikacja wykorzystania walorów rekreacyjnych w zachodniej części gminy,
- przez obszar gminy przebiega autostrada A1 równowaga pozytywnych i negatywnych efektów oddziaływania autostrady,
- przez teren gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu krajowym przewidywana do modernizacji,
- gmina Morzeszczyn posiada dość dogodne położenie komunikacyjne - połączenie kolejowe względem aglomeracji oraz względem głównego ośrodka obsługi ludności – Tczewa,
- przez teren gminy **przebiega** linia energetyczna krajowego systemu energetycznego oraz znajduje się główny punkt zasilający (GPZ).

Predyspozycje funkcjonalne obszaru gminy to wysokotowarowe rolnictwo. Główne szanse rozwojowe zależą od przyspieszenia procesów restrukturyzacji w rolnictwie oraz modernizacji infrastruktury transportowej.

W roku 2002 został uchwalony Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (Uchwała Nr 535/XXXIX/02 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lutego 2002).

W odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn przekazana została gminie informacja, że dla zmian „studium...” należy wykorzystać „Informacje i wnioski Zarządu Województwa Pomorskiego do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn

(z uwzględnieniem wsi Morzeszczyn, Majewo, Nowa Cerkiew)”, gdyż obejmują one obszar całej gminy.

Po przeprowadzeniu analizy zapisów Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego i informacji, ustaleń i wniosków zawartych w Informacji i wnioskach Zarządu Województwa Pomorskiego w zakresie :

- charakterystyki głównych uwarunkowań wynikających ze stanu istniejącego i przewidywanych zmian i położenia w strukturze funkcjonalno – przestrzennej województwa,
- roli w sieci osadniczej województwa,
- komunikacji o znaczeniu regionalnym,
- infrastruktury technicznej,
- ochrony środowiska przyrodniczego,
- ochrony środowiska kulturowego,
- turystyki,

stwierdzić można, że na terenie gminy Morzeszczyn w okresie 2001-2005 nie zmieniły się uwarunkowania zewnętrzne o charakterze regionalnym i uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej województwa.

Plan został zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 1004/XXXIX/09 z 26 października 2009 r. w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. W planie zostały zawarte ustalenie wiążące przy sporządzaniu studium i odnoszą się one do „ochrony przedpola ekspozycji bądź poprawy wyeksponowania m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochrony charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych, w tym szczególnie zespołów ruralistycznych miejscowości Nowa Cerkiew (gm. Morzeszczyn)”.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (zatwierdzonego Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku) wskazano, że stan techniczny linii elektroenergetycznych 400 i 220 kV jest dobry, wymagają one jednak modernizacji ze względu na konieczność zwiększenia ich zdolności przesyłowych; w ramach tych działań przewiduje się zmianę napięcia z 220 kV na 400 kV (PZPW, s. 117). W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną planuje się budowę, rozbudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci przesyłowej najwyższych napięć w tym m.in.:

- budowę nowych linii elektroenergetycznych 400 kV Żydowo – Słupsk, Żydowo – Stężyca, Stężyca – Pelplin, Pelplin – Grudziądz, Żarnowiec - Stężyca;
- przebudowę istniejących linii 220 kV na 400 kV na odcinku: Żydowo – Stężyca. (PZPW, s. 253).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030

Aktualnie dla obszaru województwa pomorskiego obowiązuje Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (w skrócie PZPWP) oraz stanowiący jego część Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-

Sopot 2030 (w skrócie PZPOMGGS) - Uchwała Nr 318/XXXX/16 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dn. 29 grudnia 2016 r. (opublikowany w Dz. Urz. Woj. Pom. 14 lutego 2016r poz. 603).

Ze względu na położenie gminy Morzeszczyn w obrębie *strefy funkcjonalnej Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot* (OM G-G-S) obowiązują dla niej także zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego jest długookresowym dokumentem planowania strategicznego i programowania rozwoju województwa.

W PZPWP sformułowane zostały:

- ustalenia – wiążące dla gminy przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należą do nich m. in inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z art. 39, ust. 5 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wytyczne: typu A – wymagające rozważenia jako problem planistyczny w trakcie prac nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, typu B – do stosowania w działaniach prowadzonych w strukturach samorządu województwa pomorskiego;
- rekomendacje, których uwzględnienie w dokumentach planistycznych jest wskazane.

Gmina Morzeszczyn położona jest w granicach potencjalnej strefy funkcjonalnej OM-G-G-S, w rejonie rolniczym kociewskim (G) – ekstensywnego uzupełniania zabudowy mieszkaniowej, dla którego określono specyficzne zasady:

- zasada regeneracji (...) i uzupełniania zabudowy mieszkaniowej (...) we wsiach gminnych, proporcjonalnie do rozwoju usług podstawowych;
- zasada regeneracji zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach popegeerowskich;
- zasada zapobiegania fragmentacji zwartych kompleksów gleb o najwyższej przydatności rolniczej oraz ograniczania lokalizowania zabudowy na obszarach produkcji rolnej (...).

W celu realizacji kierunków i zasad zagospodarowania w PZPWP i PZPOMGGS zamieszczono szereg działań oraz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które nie wynikają z programów rządowych, ani z dokumentów przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, czy Sejmik Województwa.

Następujące zadania wymagające uwzględnienia w aktualizacji dokumentów planistycznych odnoszące się wprost do terenu gminy Morzeszczyn to:

1. Budowa, rozbudowa i przebudowa linii kolejowych – inwestycje umieszczone w *Master planie dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 r.* oraz w *Krajowym Programie Kolejowym do roku 2030* – rewitalizacja linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory – Tczew, odcinek Bydgoszcz Główna – Tczew (inwestycja położona poza granicami zmiany studium);
2. Budowa i rozbudowa przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, gazów i energii elektrycznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (KPZK 2030) –

budowa linii dwutorowej 400 kV relacji Gdańsk Przyjaźń – Pelplin – Grudziądz¹ (inwestycja położona poza granicami zmiany studium).

Ponadto PZPWP wprowadza szereg zmian/ustaleń, które powinny być ujęte w dokumencie Studium, a częściowo są to zapisy obligatoryjne, są m.in. zagadnienia dotyczące:

- kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych – przebieg oraz nazewnictwo - w gminie Morzeszczyn – międzynarodowa trasa nr 4 „*Trasa Tysiąca Jezior*”: Sulęcyno (z kierunku Parchowo) - Stężycza - Kościerzyna - Kościerzyna (m.) - Stara Kiszewa - Kaliska - Lubichowo - Skórcz - Skórcz (m.) - Morzeszczyn - Gniew - Gniew (m.) (w kierunku Kwidzyn);, regionalna trasa nr 142 „*Grzymiśława*”: Gniew – Morzeszczyn – Pelplin – Subkowy – Tczew (m.).
- kwestie transportu – hierarchizacja sieci dróg, lokalizacja zintegrowanych przystanków komunikacji zbiorowej – Morzeszczyn, Majewo;
- zachowanie i kształtowanie spójności regionalnego systemu ekologicznego, w tym systemu płątów i korytarzy ekologicznych – korytarz subregionalny otoczenia Dolin Janki, Bielicy i Strugi Młyńskiej.
- przebiegu oraz zakresu ochrony korytarzy ekologicznych w tym uwzględnienie zasady bezwzględного zachowania trwałości gruntów leśnych oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w granicach korytarzy ekologicznych, przy zachowaniu ich dotychczasowego gospodarczego wykorzystania, z uwzględnieniem uzasadnionej potrzeby ich przeznaczenia na cele publiczne oraz określanie w dokumentach planistycznych na poziomie lokalnym zapisów /wytycznych/ wskaźników gwarantujących zachowanie ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych;
- zapobiegania /ograniczania skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych – m. in. zasada uwzględniania i określania w lokalnych dokumentach planistycznych rozwiązań opartych na zintegrowanym gospodarowaniu zasobami wodnymi w obrębie zlewni – w oparciu o działy wodne (naturalne granice zlewni niezależnie od podziałów administracyjnych) - brak uwzględnienia tej zasady w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wymaga indywidualnego uzasadnienia w tym dokumencie oraz zasada wskazywania w gminnych dokumentach planistycznych sposobów podnoszenia retencyjnej pojemności zlewni, jako elementów ochrony przed powodzią i suszą;
- gospodarki odpadami, które wynikają także z Planu Gospodarki Odpadami dla Woj. Pomorskiego 2022 – zasięgi obsługi RIPOK;
- ograniczeń dotyczących lokalizacji biogazowni - w przypadku lokalizowania biogazowni innych niż rolnicze, o mocy powyżej 0,5MW należy uwzględnić strefę ochronną nie mniejszą niż 300 metrów od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej (z uwzględnieniem warunków wietrznych).

¹ inwestycja ujęta w zmianie Studium z 2015 r.

1.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego w otoczeniu gminy

- położenie w obrębie mezoregionu Pojezierza Starogardzkiego (314.52), będącym częścią makroregionu Pojezierza Wschodniopomorskiego (314.5),
- w regionalnym podziale fizycznogeograficznym Pojezierze Starogardzkie. położone jest w sąsiedztwie następujących mezoregionów: Pojezierze Kaszubskie, Żuławy Wiślane, Dolina Kwidzyńska, Bory Tucholskie.
- obszar Pojezierza Starogardzkiego charakteryzuje : urozmaicona rzeźba terenu - faliste i pagórkowate wysoczyzny morenowe, głęboko wcięte doliny rzeczne, występowanie zróżnicowanych form marginalnych wysoczyzny morenowej związanych z sąsiedztwem doliny Wisły, odrębność geobotaniczna w stosunku do terenów sąsiednich uwarunkowana specyfiką występujących żyznych gleb i warunkami klimatycznymi
- położenie w otoczeniu cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym obszarów
 - północno-wschodnia część gminy położona jest w obrębie "Gniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu"
 - w otoczeniu gminy występują elementy regionalnego systemu przyrodniczych obszarów chronionych, według "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa gdańskiego" projektuje się w rejonie obszaru gminy utworzenie nowych obszarów chronionego krajobrazu (Dolina Węgiernicy) i włączenie do systemu obszarów terenów chronionych
- w obszarze Pojezierza duży udział posiadają obszary bezodpływowe powierzchniowo, jednak na terenie gminy Morzeszczyn występuje stosunkowo gęsta sieć cieków stałych i okresowych
- regionalne powiązania przyrodnicze z otoczeniem mają miejsce przede wszystkim w obrębie dolin rzecznych - wody Wierzycy, i jej dopływu Janki wraz z siecią dopływów
- położenie w obrębie jednostki hydrograficznej dorzecza Wisły -prawie w całości w zlewni rzeki Wierzycy, jedynie niewielki, południowo-wschodni fragment położony jest w obrębie zlewni Młyńskiej Strugi

1.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu i wartości środowiska kulturowego i krajobrazu

- w pobliżu gminy znajdują się zabytki kultury o randze ponadlokalnej - zamek krzyżacki w Malborku, miasto średniowieczne w Tczewie, zamek i miasto w Gniewie, katedra pocysterska i zespół poklasztorny w Pelplinie,
- historia osadnictwa od prehistorycznego, poprzez osadnictwo we wczesnym średniowieczu, a następnie średniowieczne lokacje wsi głównie owalnicowe, później akcja kolonizacyjna Cystersów; XIX-wieczne ożywienie gospodarcze: folwarki -majątki ziemskie , rozwój części układów wiejskich, a także powstawanie osadnictwa rozproszonego, aż do wybuchu wojny w 1939 r.,
- położenie w regionie o urozmaiconej rzeźbie terenu - przeważają faliste i pagórkowate wysoczyzny morenowe oraz układy osadnicze dobrze wpisujące się w naturalny krajobraz,
- mimo walorów krajobrazu brak jest infrastruktury turystycznej oraz odpowiedniego współdziałania gmin w tej dziedzinie.

1.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania infrastruktury technicznej, gospodarki oraz rolnictwa

- w otoczeniu gminy i przez jej obszar biegną główne sieci infrastruktury technicznej
 - gmina położona jest pomiędzy dwoma głównymi ciągami komunikacyjnymi drogą krajową nr 1 oraz drogą nr 222
 - powiązana poprzecznie poprzez drogę wojewódzką nr 234 przebiegającą przez teren gminy
 - przez teren gminy przebiega autostrada A1 (korytarz północ - południe) z węzłami w sąsiednich gminach – w gminie Pelplin: Węzeł „Pelplin” km 36+790 - skrzyżowanie autostrady z drogą krajową Nr 229 Pelplin – Jabłowo oraz w gminie Smętowo Graniczne: Węzeł „Kopytkowo” km 59+144 – skrzyżowanie autostrady z drogą krajową Nr 231 Gniew – Skórcz,
 - przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa na kierunku Śląsk Porty,
 - przebieg linii energetycznej krajowego systemu energetycznego wysokiego napięcia oraz lokalizacja GPZ na terenie wsi Majewo,
- w całym rejonie niewielki jest zasób wiedzy i technologii o znaczeniu ponadlokalnym, niedostateczne jest przyciąganie kapitału zewnętrznego (powolne tempo prywatyzacji), brak jest również koncentracji kapitału lokalnego i inwestycji mogących nakręcić koniunkturę gospodarczą,
- rolnictwo na tle wsi byłego woj. gdańskiego charakteryzuje się korzystną strukturą obszarową gospodarstw indywidualnych (prawie połowa gospodarstw ma powyżej 15 ha) , wysokim stopniem towarowości i (77,4% gospodarstw produkuje głównie na rynek) dobrą dochodowością (2-krotnie wyższa niż w województwie, na wsi ogółem) oraz dość dobrym przygotowaniem zawodowym rolników i stosunkowo małym zatrudnieniem.

1.5. Uwarunkowania społeczne i demograficzne na tle otoczenia

- obecnie w gminie mieszka 3.846 osób, gmina zajmuje 78 lokatę (na 98 w woj. Pomorskim) w rankingu gmin pod względem liczby ludności,
- w 2010 r. (stan na 31.12.2010)² w gminie zamieszkiwało 3.808 osób, (średnia wartość wskaźnika liczby ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w powiecie: 32.508,86 a w województwie: 26.198,21).
- struktura wieku społeczności gminy jest nieco “starsza” (32,8 % ludności w wieku przedprodukcyjnym) niż w porównywalnych gminach ale młoda na tle powiatu (28,15) i województwa pomorskiego - (26,7),
- przyrost naturalny w gminie spada w stosunku do innych gmin wiejskich ale w stopniu wolniejszym, poziom przyrostu jest na poziomie średnim w stosunku do wsi byłego woj. gdańskiego i wyższym niż średnio w całym woj. pomorskim
- poziom bezrobocia w powiecie tczewskim jest wyższy (10,4%) niż średnio w województwie pomorskim , jednak niższy niż w większości powiatów oddalonych od aglomeracji
- jednak bezrobocie w gminie jest wyższe na tle powiatu tczewskiego ale średnie w stosunku do gmin wiejskich w tym rejonie

² <http://www.sas24.org>

- ze względu na rolniczy charakter obszaru nadal będzie się utrzymywał w tej części województwa pomorskiego (na obszarze wiejskim) niedobór miejsc pracy (niedostatecznie rozwinięty rynek pracy), stąd spodziewane migracje w poszukiwaniu pracy (głównym kierunkiem jest miasto Tczew.),
- nadal będzie wzrastać odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, zmaleje zaś grupa osób w wieku przedszkolnym i szkolnym.

2. Synteza uwarunkowań wewnętrznych gminy Morzeszczyn

2.1. Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania oraz istniejącej struktury funkcjonalno - przestrzennej

- w zagospodarowaniu przestrzennym przeważają grunty i użytki rolne (ponad 72% powierzchni ogólnej gminy) zabudowa jest skoncentrowana jest głównie w miejscowościach o zwartej zabudowie, część jest zabudowy rozproszonej,
- przestrzenne układy osadnicze są dobrze wpisane w naturalny krajobraz, maksymalnie wykorzystujące walory środowiska naturalnego, dobra ekspozycja części układów przestrzennych,
- urozmaicona rzeźba terenu związana z występowaniem wysoczyzny morenowej pagórkowatej i falistej rozciętej formami dolinnymi rzeki Janki i jej dopływów (meandrujące koryto, zbocza i pagórki meandrowe) oraz w północno-wschodnim krańcu dolina rzeki Wierzycy,
- wieś gminna Morzeszczyn położona jest centralnie w stosunku do obszaru gminy i posiada dobre powiązania drogowe z pozostałymi miejscowościami wiejskimi
- dominujące - najliczniejsze i najlepiej wyposażone w usługi są wsie: Morzeszczyn, Majewo i Nowa Cerkiew,
- w zagospodarowaniu wyraźnie widoczne historycznie uwarunkowane prawidłowości rozwoju przestrzennego, np. w miejscowościach czytelny historyczny układ ruralistyczny,
- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, obca krajobrazowi wiejskiemu występuje we wsiach Majewo i Borkowo, również dysharmonijne w krajobrazie są nowe obiekty przemysłowe powstałe na terenach dawnych folwarków lub w ich otoczeniu (Morzeszczyn) i na terenach produkcji rolnej (Królów Las),
- gmina jest dobrze powiązana z otoczeniem: usytuowanie pomiędzy dwoma głównymi ciągami drogowymi województwa: drogą nr 1 Gdańsk – Łódź - Katowice oraz drogą nr 222 Gdańsk - Starogard - Skórcz powiązania poprzeczną dróg wojewódzką nr 234,
- istniejące powiązania funkcjonalne, infrastrukturalne, a także przestrzenne środowiska przyrodniczego i krajobrazowego z sąsiednimi terenami,
- główne tereny rozwojowe gminnej wsi Morzeszczyn na cele mieszkaniowe to obszar na wschód od linii kolejowej, potencjalne atrakcyjne tereny dla zabudowy gospodarczej to pasmo wzdłuż drogi nr 234 w kierunku do Borkowa.

Północno-wschodnią część terenu obszaru zmiany studium w rejonie miejscowości Borkowo stanowią duże kompleksy gruntów rolnych, które przedziela autostrada A1. Drugi zwarty kompleks gruntów rolnych znajduje się w południowej części obszaru zmiany studium.

Opracowaniem objęta jest również wieś Borkowo. Tworzy ją głównie zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z przydomowymi ogródkami i zabudową gospodarczą, charakterystyczna dla terenów po byłych PGR, pojedyncze budynki mieszkalne jednorodzinne. We wsi znajduje się świetlica wiejska wraz z placem zabaw i siłownią zewnętrzną, sklep spożywczo-przemysłowy. W południowo-wschodniej części wsi znajdują się budynki gospodarcze i budynek biurowy należące do dużego gospodarstwa rolnego.

Całość założenia, stanowiącego historyczny zespół folwarczny, otoczona jest od zachodu zabytkowym parkiem, oddzielającym założenie od terenów zabudowy wsi.

W granicach opracowania znajdują się także pojedyncze rozproszone zabudowania zagrodowe położone przy głównych ciągach komunikacyjnych.

Tereny komunikacyjne w rejonie opracowania stanowią drogi:

- autostrada A1,
- droga wojewódzka nr 234 relacji Skórcz – Gniew,
- droga wojewódzka nr 641 relacji Lipia Góra, skrzyżowanie z DW623 – Rzeżęcín,
- drogi gminne i drogi wewnętrzne.

W granicach opracowania zmiany studium brak jest obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.2. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego

Uwarunkowania zasobowo - użytkowe:

- potencjał agroekologiczny na przeważającym obszarze gminy jest wysoki i bardzo wysoki - gleby zaliczane do 1, 2, 3 i 4 oraz 1z i 2z kompleksu przydatności rolniczej gleb, co przesądza o rolniczym sposobie wykorzystania przestrzeni,
- położenie gminy w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Wierzycy
- mały potencjał leśny - niska lesistość gminy, duży ze względu na produktywność zbiorowisk
- potencjał wodny gminy - w zakresie wód powierzchniowych mały, potencjał wód podziemnych duży, w sumie umiarkowany
- potencjał surowcowy umiarkowany - występowanie udokumentowanych i perspektywicznych złóż surowców mineralnych - kruszywa naturalnego, kredy i torfu
- potencjał rekreacyjny gminy mały - atrakcyjne rejony ze względów krajobrazowych to "zachodni kompleks rekreacyjny" - rekreacja ekstensywna i północno-wschodnia część gminy - aktywne formy turystyki i rekreacji

Uwarunkowania fizjograficzne:

- potencjał transurbacyjny dla otoczenia wsi o zwartej zabudowie - na obszarze ograniczonym przez progi fizjograficzne nie występują istotne ograniczenia fizjograficzne lub ekologiczne dla ich przestrzennego rozwoju, jedynie wynikające z występowania bardzo dobrych gleb

Uwarunkowania ekologiczne:

- rozkład przestrzenny terenów cennych przyrodniczo w gminie Morzeszczyn związany z układem dolin rzecznych i obniżenia międzymorenowego; największy zwarty obszar o dominacji funkcji ekologicznej położony jest w zachodniej części gminy, gdzie występują kompleksy leśne, torfowiska i tereny rozległych podmokłych obniżeń - obszar powiązany z rozległym kompleksem leśnym położonym w sąsiedztwie doliny Wierzycy (wykraczającym poza granice gminy)

- odrębnym specyficznym zespołem zróżnicowanych ekosystemów jest rejon na południe od Lipiej Góry, gdzie oprócz kompleksów leśnych licznie występują obniżenia terenu z bogatym zestawem roślinności hydrogenicznej.
- powiązania elementów osnowy ekologicznej realizowane są w obrębie doliny Janki oraz dolin jej dopływów - dnie doliny Janki oraz na jej zboczach i w bliskim sąsiedztwie występują zróżnicowane kompleksy leśne, które sprawiają, że cała dolina pełni funkcję ważnego korytarza ekologicznego.
- w granicach gminy znajdują się obszary i obiekty objęte ochroną - w północno-wschodniej części znajduje się fragment Gniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, istnieje 10 pomników przyrody, **w tym w obszarze zmiany studium w rejonie miejscowości Borkowo, na granicy dz. 156/2 i 179/9 w oddz. 156a, pomnik przyrody – dąb szypułkowy (Quercus robur) o wysokości 30m i obwodzie 302cm o nazwie własnej „Dąb Napoleona”, który został ustanowiony 31.01.1955 r. Orzeczeniem nr 63 Prezydium WRN w Gdańsku** oraz występuje szereg stanowisk gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną,
- do najważniejszych wyróżnionych zbiorowisk roślinnych należą: łągi olszowe, lasy dębowo-grabowe-lipowe (grądy) i żyzne buczyny, olsy i zarośla wierzbowe, zarośla głogów i tarniny

Uwarunkowania sozologiczne:

- stan atmosfery jest ogólnie dobry - nie występują obiekty w znaczący sposób oddziałujące na warunki aerosanitarne,
- linijnymi źródłami hałasu są droga wojewódzka nr 234 i linia kolejowa Gdynia - Bydgoszcz, punktowym źródłem hałasu o znaczeniu lokalnym jest PHU "Aspol" w Królów Las
- zły stan wód powierzchniowych nie spełnia norm dla klasy czystości wód I-III, spowodowany brakiem prawidłowej gospodarki wodno - ściekowej brak wyposażenia obiektów hodowlanych w sprawne, indywidualne systemy oczyszczania ścieków oraz nadmiernym lub też niewłaściwym stosowaniem nawozów sztucznych
- brak sieci gazu ziemnego wpływa niekorzystnie na stan środowiska przyrodniczego i jakość życia mieszkańców,
- przekształcenia litosfery związane z tzw. "dzikimi" składowiskami odpadów, wyrobiskami po eksploatacji surowców, geomechaniczne przekształcenia związane z działalnością przemysłową oraz tereny powierzchniowych z prowadzeniem ratunkowych prac archeologicznych
- przekształcenie szaty roślinnej (lasy, łąki i inne zbiorowiska roślinne) spowodowane działalnością człowieka
- zagrożenia związane z **oddziaływaniem** autostrady - szkody w kompleksach leśnych, strefy bezpośredniego (50m) i pośredniego (500m) ujemnego wpływu na las oraz oddzielenie istniejących struktur przyrodniczych doliny Węgiermucy od pozostałego obszaru gminy.

UWARUNKOWANIA LOKALIZACJI FARMY FOTOWOLTAICZNEJ W REJONIE MIEJSCOWOŚCI BORKOWO

Głównym zasobem naturalnym wykorzystywanym przez farmę fotowoltaiczną będzie energia światła słonecznego (OZE), uznawana za niewyczerpywalną w perspektywie funkcjonowania cywilizacji człowieka. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie także nieznacznie na wzrost zapotrzebowania na wodę – na etapie budowy (głównie na potrzeby komunalne), na etapie eksploatacji (okresowe mycie ogniw fotowoltaicznych) i na etapie likwidacji (głównie na potrzeby komunalne).

W odniesieniu do zasobów agroekologicznych zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie ograniczania przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne. Na potrzeby planowanej farmy fotowoltaicznej zajęte mają być duże połacie gruntów rolniczych. Zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju zasadna jest lokalizacja farm fotowoltaicznych na gruntach niższych klas bonitacyjnych, o małej przydatności dla produkcji rolniczej. Na terenie lokalizacji przedsięwzięcia występują gleby chronione przed zmianą użytkowania na nierolnicze, klas bonitacyjnych IIIb i wyższych.

Nienaruszone w wyniku realizacji przedsięwzięcia powinny pozostać zasoby leśne – nie występują one na obszarze jego lokalizacji.

Oddziaływanie na krajobraz farm fotowoltaicznych ma z reguły charakter lokalny, ponieważ konstrukcje wsporcze paneli fotowoltaicznych są stosunkowo niskie – ok 4-5m. Przy dużych powierzchniach zespołów paneli i stosunkowo gęstym ich ustawieniu, przy zakładanej wysokości konstrukcji wsporczych, będą one przesłaniać widoki obserwatorom znajdującym w bliskim otoczeniu, na tej samej wysokości n.p.m., a z większych odległości będą widoczne z wzniesień terenu, w większości w warunkach braku przesłon widokowych, np. w postaci lasów, zwartej zabudowy.

W zasięgu terenu lokalizacji farmy lokalna ekspozycja paneli fotowoltaicznych będzie powszechna, zwłaszcza z lokalnych dróg gruntowych. Główna ekspozycja rozległych płaszczyzn paneli wystąpi z fragmentu drogi wojewódzkiej nr 234, na odcinku na zachód od Borkowa – ze sztucznego nasypu drogi wojewódzkiej nad autostradą A1. Ze względu na znaczne prędkości poruszania się pojazdów autostradą A1, a także przesłonięcia w postaci lasów, ekspozycja użytkowników drogi na farmę fotowoltaiczną wystąpi w czasie rzędu do ok. minuty.

Połacie ogniw fotowoltaicznych będą częściowo widoczne ze zwartej zabudowy wsi Borkowo (przesłonięcie przez tereny przydomowych ogrodów i sadów) oraz terenów zabudowy zagrodowej – przesłonięte w stopniu zależnym od wzniesień terenu oraz urządzonych terenów zielonych.

Generalnie, obecnie występujący pagórkowaty krajobraz gruntów rolnych z przecinającą go autostradą (krajobraz rolniczo-infrastrukturalny), zostanie znacząco zmodyfikowany przez rozległe połacie paneli farmy fotowoltaicznej, co przekształci go w przemysłowy charakter. Ogniw fotowoltaiczne spowodują przekształcenia wielkopowierzchniowe, mogą one stanowić swoiste przedpole ekspozycji krajobrazu otoczenia.

Przy projektowaniu terenów farm fotowoltaicznych zaleca się zachowanie ekwidystanty 100 m od budynków o funkcji mieszkalnej – wymóg zachowania odległości dużych farm fotowoltaicznych od terenów zabudowy mieszkaniowej nie jest obecnie uwarunkowany prawnie w Polsce, jednak zachowanie pewnego dystansu znacznie

ograniczy potencjalnie negatywne oddziaływanie na krajobraz. W celu minimalizacji ww. oddziaływania na krajobraz możliwe jest też kształtowanie zieleni urządzonej (o funkcjach izolacyjnych) na granicach działek terenów najbardziej eksponowanych na widok na duże połacie paneli fotowoltaicznych.

2.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego i krajobrazu

- wsie na obszarze gminy charakteryzują się dobrze zachowanymi układami niwy siedliskowej wpisanymi w naturalny krajobraz z dobrą ekspozycją części układów przestrzennych,
- oprócz zwartego osadnictwa występuje zabudowa rozproszona, siedliska samotnicze, zespoły dworsko-parkowe i osady folwarczne,
- częściowo zachowane, osadzone w kulturowym krajobrazie wsi, relikty zabudowy związanej z gospodarką - osady młyńskie, budynki gospodarcze pofolwarczne
- zachowana w dość znacznej mierze architektura wiejskich domów z końca XIX i XX wieku,
- w gminie znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków województwa: 3 stanowiska archeologiczne i 5 zabytków nieruchomych (2 zespoły dworsko-parkowe w Lipiej Górze i Bielsku oraz 3 zespoły kościoła parafialnego w Dzierżążnie, Nowej Cerkwi i Królów Lesie),
- na terenie gminy znajdują się 83 strefy ochrony stanowisk archeologicznej ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków – wykaz umieszczono części „Kierunki”.
- poza obiektami objętymi ochroną prawną występują na obszarze gminy obiekty o charakterze zabytkowym w krajobrazie wsi identyfikujące przestrzeń i wartość są ochrony - będą one wymienione szczegółowo w „Studium środowiska kulturowego”, mogą one być postulowane do ewentualnego wpisu do rejestru zabytków województwa,
- w 2010 r. sporządzono gminną ewidencję zabytków, w której znajduje się 191 obiektów,
- uchwałą nr X/61/2011 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 26 października przyjęto „Program opieki nad zabytkami Gminy Morzeszczyn na lata 2011 – 2014”.
- wiele miejscowości ma zachowany układ ruralistyczny postulowany do ochrony,
- na całym obszarze gminy występuje też zieleń wysoka: parkowa, wiejska cmentarna i towarzysząca zabudowie, zieleń przydrożna w tym relikty starodrzewu
- urozmaicony krajobraz charakterystyczny dla Pojezierza Kociewskiego :
 - urozmaicone rzeźba terenu związana z występowaniem wysoczyzny morenowej pagórkowatej i falistej rozciętych formami dolinnymi rzeki Janki (meandrujące koryto, zbocza i pagórki meandrowe) i jej dopływów oraz w północno-wschodnim krańcu gminy dolina rzeki Wierzycy.
 - kompleksy leśne , torfowiska i tereny rozległych podmokłych obniżen wzdłuż zachodniej granicy gminy
 - rozległy kompleks leśny położony w sąsiedztwie rzeki Wierzycy na północno-zachodniej granicy gminy

W obszarze opracowania zmiany studium w rejonie miejscowości Borkowo brak jest obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W obszarze opracowania oraz w najbliższym otoczeniu występują natomiast obiekty figurujące w ewidencji zabytków, są to następujące obiekty:

- obszary i obiekty

Tab. Wykaz obiektów ujętych w ewidencji zabytków województwa pomorskiego

LP*	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	UWAGI
5	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			układ ruralistyczny	
6	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			cmentarz ewangelicki	Lokalizacja nieustalona
7	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo	za wsią, przy drodze do Morzeszczyna		kapliczka przydrożna	Poza granicami zmiany studium
8	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo	przy przystanku PKS		kapliczka przydrożna	
9	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			zespół parkowo-folwarczny	
10	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			park	
11	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			kapliczka przy parku	
12	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			magazyn I	
13	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			magazyn II	
14	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			d. gorzelnia	
15	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			d. owczarnia	
16	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo			silosy	
17	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo		17	leśniczówka	Poza granicami zmiany studium
18	tczewski	Morzeszczyn	Borkowo		17	budynek gospodarczy	Poza granicami zmiany studium

*numeracja zgodna z wykazem WKZ w Gdańsku

Źródło: wyciąg z wojewódzkiej ewidencji zabytków dla gminy Morzeszczyn
<https://www.ochronazabytkow.gda.pl/wojewodzka-ewidencja-zabytkow/>

- stanowiska archeologiczne.

Tab. Wykaz stref ochrony archeologicznej ujętych w ewidencji zabytków województwa pomorskiego na terenie opracowania zmiany studium.

Lp.	AZP	Miejscowość i numer	Chronologia	Funkcja ogólna
1	022-044/63	Borkowo 5	epoka kamienia średniowiecze	punkt osadnictwa, ślad osadnictwa
2	022-044/65	Borkowo 7	epoka kamienia średniowiecze	ślad osadnictwa, ślad osadnictwa
3	022-044/66	Borkowo 8	średniowiecze	ślad osadnictwa

4	022-044/127	Borkowo 12	nowożytność	śląd osadnictwa
5	023-044/49	Gąsiorki 38	wczesne średniowiecze	śląd osadnictwa
6	023-044/50	Gąsiorki 39	neolit	śląd osadnictwa
7	023-044/51	Gąsiorki 40	neolit średniowiecze	śląd osadnictwa punkt osadnictwa
8	023-044/52	Olsze 1	późne średniowiecze	śląd osadnictwa
9	023-044/53	Olsze 2	nowożytność	śląd osadnictwa
10	023-044/54	Rzeżęcín 21	średniowiecze	śląd osadnictwa
11	023-044/107	Olszówka 4	neolit średniowiecze	śląd osadnictwa osada
12	023-044/108	Rzeżęcín 1	wczesne średniowiecze	osada

Źródło danych: Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Wg gminnego Programu opieki nad zabytkami na lata 2011-2014 uchwalonego uchwałą Nr X/61/2011 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 26.11.2011 r. w rejonie miejscowości Borkowo znajdują się obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków, tj.:

- 3 kapliczki,
- spichlerz w zespole dworskim Borkowo,
- dawna gorzelnia w zespole dworskim Borkowo,
- kapliczka w zespole dworskim Borkowo,
- dawna owczarnia w zespole dworskim Borkowo.

Gminna ewidencja zabytków nie była aktualizowana od 2010r., nie zawiera zatem kart zabytków nieruchomości ujętych później w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

2.4. Uwarunkowania infrastrukturalne - inżynierskie i komunikacyjne

Komunikacja:

- częściowo przez obszar opracowania zmiany studium w rejonie miejscowości Borkowo, a częściowo wzdłuż zachodniej granicy opracowania zmiany studium przebiega autostrada A1, która na obszarze gminy Morzeszczyn stanowi odcinek od węzła Pelplin (DW229) do węzła Kopytkowo /DW231/
- na obszarze gminy występują drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie
- drogi wojewódzkie i powiatowe są w dobrym i średnim stanie technicznym, są utwardzone - asfalt, większość dróg gminnych posiada nawierzchnie gruntowe nie ulepszone, generalnie stan dróg jest średni,
- w okresie 2002 – 2005, we wsi Morzeszczyn pogorszył się stan bezpieczeństwa na drodze wojewódzkiej nr 234 ze względu na zwiększony ruch towarowy (TIR-y) i nieprzystosowane do tego ruchu gabaryty istniejącego wiaduktu kolejowego,

- korzystny jest układ dróg - dobre są powiązania między miejscowościami wiejskimi i z ośrodkiem Gminnym, jak i powiązania drogowe z sąsiednimi gminami Pelplina i Bobowa,
- dobre warunki obsługi transportem kolejowym na magistralnej linii kolejowej (przystanki osobowe Majewo, Morzeszczyn), przewozy pasażerskie zawieszono są na linii miejscowego znaczenia Morzeszczyn – Gniew,
- niezadowalający jest poziom komunikacji publicznej autobusowej- znaczne zasiedlone obszary gminy posiadają niekorzystne, zbyt długie dojeżdżania do przystanków, a cały południowy obszar gminy posiada niezadowalające warunki obsługi ze względu na ograniczoną ilość kursów,
- dobrze rozwiązany jest problem dojazdów dzieci do szkół,
- zaplecze motoryzacji jest niewielkie, mało jest parkingów (tylko w największych wsiach i najczęściej związane z pobliskimi usługami).

Infrastruktura techniczna - zaopatrzenie w wodę:

- zaopatrzenie w wodę odbywa się głównie z pięciu wodociągów wiejskich (Morzeszczyn, Nowa Cerkiew, Królów Las, Bielsk, Majewo),
- na istniejących ujęciach wody generalnie istnieje nadwyżka wody w stosunku do potrzeb,
- nie najlepszy jest stan techniczny urządzeń wodociągowych, są one wyeksploatowane i nie nowoczesne, wymagają przebudowy i modernizacji,

Infrastruktura techniczna - odprowadzanie ścieków sanitarnych:

- ścieki z kanalizacji sanitarnej odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Morzeszczynie, która również odbiera ścieki dowożone do punktu zlewnego; oczyszczalnia rezerwy - może docelowo załatwić potrzeby północnej części gminy,
- w 2002 r., we wsi Majewo, uruchomiona została oczyszczalnia ścieków (po zmodernizowaniu dawnej oczyszczalni zakładowej PGR) i rozbudowywany jest system kanalizacji sanitarnej,
- w zabudowie nie objętej systemem kanalizacji ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, do gruntu lub do wód powierzchniowych,

Infrastruktura techniczna - odprowadzenie wód opadowych:

- Stan utrzymania kompleksów melioracyjnych z rowami otwartymi jest nienajlepszy, istnieją także znaczne potrzeby w zakresie melioracji drenarskich

Infrastruktura techniczna - zaopatrzenie w gaz:

- obecnie brak jest sieci gazu ziemnego na terenie gminy i brak jest planów na przyszłość w tej dziedzinie

Infrastruktura techniczna - zaopatrzenie w ciepło:

- w zabudowie jednorodzinnej, części zabudowy wielorodzinnej i w budynkach użyteczności publicznej istnieją indywidualne systemy grzewcze (paleniska na paliwa stałe i płynne),

- część budynków wielorodzinnych (Majewo) w ciepło zaopatruje kotłownia osiedlowa - mialowa, nie ma potrzeby budowy dalszych scentralizowanych systemów grzewczych,
- do momentu ewentualnej gazyfikacji przewodowej modernizacja kotłowni węglowych oparta będzie o gaz płynny lub olej opałowy.

Infrastruktura techniczna - zaopatrzenie w energię elektryczną:

- w gminie występują linie **wysokich**, średnich i niskich napięć,
- przez teren gminy przebiegają linie energetyczne wysokiego napięcia 110 i 220kV oraz znajduje się główny punkt zasilania (Majewo),
- **planuje się budowę dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń 400 kV (której trasa została określona na załączniku graficznym do uchwały) oraz budowę farm wiatrowych,**
- **istniejąca napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV przeznaczona jest docelowo do likwidacji po budowie napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń 400 kV,**
- **planuje się budowę linii elektroenergetycznej 2x110 kV odchodzącej od istniejącej linii 110kV (nr 1494) do projektowanego GPZ Gniew (której trasa została określona na załączniku graficznym do uchwały),**
- **planuje się budowę linii elektroenergetycznej 2x110 kV odchodzącej od istniejącej linii 110kV (nr 1494) do projektowanej Farmy Wiatrowej Ciepłe (której trasa została określona na załączniku graficznym do uchwały).**
- **w północnej części obszaru opracowania zmiany studium w rejonie miejscowości Borkowo planowana jest budowa napowietrznej linii wysokiego napięcia 110kV na odcinku od SE PSE Pelplin, po trasie istniejącej napowietrznej linii 220kV relacji Gdańsk I-Bydgoszcz Jasiniec, w kierunku planowanej stacji WN/SN „GPZ Skórcz”, przy czym inwestycja jest dopiero w fazie koncepcji, a przebieg wskazany na rysunku studium ma charakter orientacyjny; wzdłuż tej linii wyznaczony będzie pas ochrony funkcyjnej o szerokości 40m (po 20m od osi linii).**

Infrastruktura techniczna - gospodarka odpadami:

- na terenie gminy nie istnieje wysypisko odpadów, odpady wywożone są na wysypisko w Nicponii na terenie gminy Gniew, **które jest przewidziane jako instalacja zastępcza do czasu uruchomienia RIPOK w Tczewie; nie przewiduje się realizacji wysypiska odpadów na terenie gminy,**
- **według zapisów Planu Gospodarki Odpadami Województwa Pomorskiego 2022 gmina Morzeszczyn zlokalizowana jest w regionie wschodnim i właściwymi dla niej regionalnymi instalacjami do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) są: RIPOK Gliwa Mała, RIPOK Tczew i RIPOK KommunalSERVICE Vornkahl Polska.**

Infrastruktura techniczna – telekomunikacja:

- na terenie gminy istnieją elementy infrastruktury telekomunikacyjnej m.in. stacja bazowa telefonii komórkowej w Borkowie oraz inne liniowe elementy infrastruktury telekomunikacyjnej,
- przewiduje się możliwość lokalizowania nowych inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, zgodnie z przepisami odrębnymi.

2.5. Uwarunkowania sfery gospodarczej, w tym rolnictwo

Sfera gospodarcza:

- na terenie gminy w systemie REGON zarejestrowane jest 120 podmiotów gospodarczych,
- mieszkańcy gminy wykazują małą aktywność gospodarczą poza rolnictwem, gmina wykazuje słaby rozwój gospodarki lokalnej czego wyrazem jest nierozwinięty lokalny rynek pracy
- ludność gminy wykazuje niską przedsiębiorczość, mimo dość dobrego skomunikowania z Tczewem i Aglomeracją Gdańską, prawdopodobnie przeciwwskazaniem do rozwoju przedsiębiorczości jest wysoka jakość gleb na terenie gminy,
- słaby rozwój szczególnie sektora publicznego,
- mała ilość oferowanych miejsc pracy,
- małe możliwości inwestycyjne.

Sytuacja w rolnictwie:

- dobra struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych (prawie połowa gospodarstw ma powyżej 15 ha, zaś powyżej 10,0 ha - 60,2%)
- 95,81 % wszystkich gruntów użytkowanych rolniczo stanowią grunty prywatnych gospodarstw rolnych
- pod względem rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej w indywidualnych gospodarstwach rolnych przeważa produkcja mieszana oraz produkcja zwierzęca
- wysoki jest stopień "towarowości" gospodarstw (77,4%) gospodarstw produkuje głównie na rynek - w woj ogółem 59,0%
- stosunkowo niskie jest zatrudnienie w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na 100 ha
- wykształcenie rolnicze użytkowników gospodarstw rolnych jest zadowalające
- dobra dochodowość gospodarstw - najwyższa w grupie porównywanych gmin i prawie 2 - krotnie wyższa niż w województwie - na wsi ogółem

2.6. Uwarunkowania społeczne, demograficzne - warunki życia mieszkańców

Ludność:

- gminę zamieszkuje 3846 (w 2010 r. 3808) osób w 11 wsiach obrębowych; największym, pod względem liczby mieszkańców sołectwem jest Morzeszczyn - ok.16,9% ludności gminy; znaczącymi są wsie Nowa Cerkiew i Majewo - łącznie 25,32% ludności gminy
- tempo przyrostu liczby ludności jest podobne jest do średniego dla porównywanych gmin i w byłym woj. gdańskim gdzie dynamika przyrostu w latach 1994/1998 wynosiła 102,7 a w gminie Morzeszczyn 103,0, od kilku lat obserwujemy ujemne saldo migracji
- stopa przyrostu naturalnego jest na poziomie średnim we wsiach byłego woj gdańskiego i wyższym niż w całym woj. pomorskim (łącznie miasta i wsie)

- struktura wieku mieszkańców jest nieco "starsza" w stosunku do porównywalnych gmin co wiąże się z wyższym, tzw. "obciążeniem ekonomicznym" ludności w wieku produkcyjnym, osobami w wieku nieprodukcyjnym przypadającym na 100 osób w wieku produkcyjnym, które wynosi (1998r) 77,4
- dobra jest struktura wieku ludności zamieszkałej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego - dominują osoby młode i w średnim wieku
- niekorzystnym zjawiskiem jest wysoka liczba gospodarstw domowych (z użytkownikiem ind. gosp. rolnego) 1-osobowych i stosunkowo mały udział gospodarstw dużych, wieloosobowych
- w strukturze gospodarstw domowych w stosunku do porównywalnych gmin wiejskich większy jest odsetek gospodarstw "typowo rolniczych", a mniejszy gospodarstw emerytów i rencistów i gospodarstw rolniczo-pracowniczych

Rynek pracy:

- wskaźnik aktywności zawodowej wynosi ok. 42,4% (1988r) i jest najniższy w badanej grupie gmin, obecnie czynni zawodowo w gminie to ok. 1620 osób, bierni zawodowo około 600 osób
- obecnie ocenia się, że łączna liczba miejsc pracy na terenie gminy wynosi ok. 1000, około 460 miejsc pracy jest w rolnictwie indywidualnym - 46% ogółu, w podmiotach gospodarki narodowej 290 miejsc - 29%, w zakładach osób fizycznych 250 miejsc - 25%
- wskaźnik zatrudnienia w gospodarce narodowej (na 1000 mieszk.) wynosi 74,85%, w tym w sektorze publicznym 43,7 a prywatnym 31,17% - w gminie Morzeszczyn na tle innych gmin sytuacja nie jest zła, ale udział sektora prywatnego w ogólnej liczbie miejsc pracy jest tutaj najmniejszy, reasumując rynek pracy w gminie i w najbliższym otoczeniu jest niedostatecznie rozwinięty
- poziom bezrobocia w gminie jest wysoki (20,8%) ponieważ przekracza wartość dla powiatu Tczewskiego i porównywalnej gminy Bobowo i wyższy niż w woj. pomorskim
- szczególnie niepokojącym problemem jest rosnące bezrobocie w gminie w ostatnich latach
- wyraźny jest problem bezrobocia kobiet, podobnie jak w powiecie tczewskim
- poziom zamożności ludności jest niewysoki - szerokie objęcie mieszkańców pomocą społeczną (wskaźniki 2,3-krotnie wyższe od porównywanych gmin), dość wysoki i rosnący odsetek bezrobotnych, niskie nakłady inwestycyjne, małe dochody budżetu gminy

Mieszkalnictwo:

- szacunkowo na obszarze gminy na koniec 1998 r. znajdowały się 934 mieszkania z 3376 izbami
- warunki zamieszkiwania w gminie są niezadowolające, na tle powiatu, innych gmin i województwa charakteryzują się: najmniejszą przeciętnie powierzchnią użytkową mieszkań na osobę (15,9), średnią powierzchnią przeciętną 1 mieszkania (66,5 m²), dużym przeludnieniem (1,16 osób/izbę), małą liczbą izb w mieszkaniu (3,61)
- nie jest zadowolające tempo oddawanie nowych mieszkań - 0,77 mieszkań na 1000 mieszkańców (pow. tczewski 1,66) co nie rokuje poprawy sytuacji w najbliższym czasie

- na terenie gminy jest 14 budynków mieszkalnych komunalnych, 37 lokali.

Usługi dla ludności i infrastruktura społeczna:

- poziom zaspokojenia podstawowych potrzeb usługowych jest zadowalający, od 1 października działa 2013 roku działa pierwsze na terenie gminy Morzeszczyn niepubliczne przedszkole.
- w zakresie urzędzeń oświatowych jest podobne jak w innych gminach - wskaźnik zmianowości i "obciążenie" pomieszczeń do nauki dobre
- rozwój placówek usługowych musi nadążać za przyrostem liczby mieszkańców (usługi publiczne), zaś rozwój usług komercyjnych (handel, gastronomia, rzemiosło, usługi rekreacyjne, itp.) który zależny jest od siły nabywczej ludności, będzie również w przyszłości regulowany przez rynek.

3. Możliwości rozwojowe gminy Morzeszczyn

3.1. Szanse i zagrożenia stojące przed gminą

Zebrano tu wnioski z przeprowadzonych analiz i studiów. Dotyczą one w dużej mierze sytuacji zewnętrznej gminy, wynikają z uwarunkowań tkwiących poza samą gminą i przeważnie od niej nie zależnych.

Najważniejsze szanse gminy Morzeszczyn to

- wynikające z dobrego położenia komunikacyjnego:
 - położenie pomiędzy dwoma głównymi ciągami komunikacyjnymi - drogą krajową nr 1 oraz drogą nr 222 - ruch tranzytowy, obsługa komunikacji, łatwiejszy zbył produkcji rolnej
 - położenie na trasie magistralnej linii kolejowej Śląsk - Porty, łatwiejszy zbył produktów
 - dobre połączenie z ośrodkami gminnymi gmin sąsiednich
 - dostęp do miejsc pracy i usług w Tczewie - połączenie kolejowe
 - korzystne połączenie drogowe i kolejowe z Aglomeracją Gdańską – można wykorzystać duże rynki zbytu zwłaszcza gdy autostrada zbliży Morzeszczyn komunikacyjnie
 - realizacja połączenia mostowego z powiatem kwidzyńskim
- dość wysoki potencjał środowiska kulturowego - zachowany historyczny krajobraz
- poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez :
 - wzmocnienie i ukształtowanie połączeń ekologicznych między elementami osnowy ekologicznej w skali lokalnej i z regionalnym otoczeniem
 - rozwój infrastruktury ochrony środowiska , przede wszystkim w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych i gospodarczych oraz gospodarki odpadami
 - rekultywacja przyrodnicza terenów przekształconych
- bardzo dobre warunki rozwoju rolnictwa - umożliwić będą szybsze włączenie się do struktur europejskich
- korzystny rozwój sytuacji regionalnej i makroregionalnej Polski oraz nowego województwa pomorskiego
- współpraca z gminami sąsiednimi (obecna i potencjalna) – gminy: Pelplin, Gniew, Smętowo Graniczne, Skórcz i Bobowo w dziedzinach takich jak np. rozwój infrastruktury, informacja, ekologia, programy restrukturyzacji rolnictwa, zwalczanie bezrobocia
- położenie w sąsiedztwie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Tczewie – możliwość znalezienia zatrudnienia

Największe zagrożenia stojące przed gminą

- wspólny rynek europejski (i zwiększona konkurencyjność zarówno na rynkach regionalnych jak i krajowych czy europejskich) - o ile nie przestawimy się szybko na nowe sposoby produkcji i gospodarowania oraz zarządzania, zwłaszcza w rolnictwie
- ze względów przyrodniczych
 - brak przyrodniczych podstaw dla intensyfikacji gospodarczego rozwoju gminy poza funkcją rolniczą,
 - utrzymanie się niekorzystnej sytuacji w zakresie infrastruktury ochrony środowiska,
 - odcięcie elementów osnowy ekologicznej w zachodniej części gminy oraz wzrost uciążliwości aerosanitarnych i akustycznych na terenie gminy spowodowane **oddziaływaniem** autostrady A1,
- utrwalenie się obecnych niekorzystnych tendencji w sferze społeczno-gospodarczej - ubóstwa , poziomu bezrobocia , braku innych poza rolnictwem znaczących źródeł dochodów mieszkańców obszarów wiejskich - słaby rozwój przedsiębiorczości
- brak polityki państwa i regionu (nowego województwa) ułatwiającej likwidację czy też zmniejszenie poziomu bezrobocia - słabość organizacyjna nowych struktur administracyjnych,
- słabość budżetów samorządowych wynikająca z polityki państwa, zadań im zleconych,
- silna konkurencja gospodarcza, zwłaszcza na rynkach pracy i przy poszukiwaniu inwestorów zewnętrznych oraz zdobywaniu kapitału ze strony sąsiednich ośrodków (głównie miejskich).

3.2. Silne i słabe strony gminy

Poniżej zebrano wnioski z dotychczasowych prac nad STUDIUM gminy związanych z częścią diagnostyczną.

Uzeregowano silne i słabe strony wg szczegółowych kategorii oceny gminy uwzględniając różne komponenty - elementy obrazujące sytuację gminy.

Jakość środowiska przyrodniczego gminy - zasoby przyrodnicze, klimat , aktualny stan środowiska itp.

OGÓLNA OCENA

- dobra, ale nie w pełni wykorzystany potencjał.

SILNE STRONY

- struktury przyrodnicze wschodnich i zachodnich obrzeży gminy oraz doliny Janki - walory ekologiczne, krajobrazowe i użytkowe;
- korzystny w skali gminy stan aerosanitarny i klimatu akustycznego

- bardzo duży potencjał agroekologiczny stanowiący podstawę rozwoju gospodarczego gminy;
- znaczny potencjał transurbacyjny wyrażony dostępnością terenów o korzystnych warunkach fizjograficznych dla nowego zainwestowania;
- duży potencjał wodny przekraczający aktualne i prognozowane potrzeby gminy

SŁABE STRONY

- mały udział terenów o funkcji ekologicznej (przewaga użytków rolnych) w centralnej części gminy;
- występowanie licznych źródeł (komunalnych i gospodarczych) zanieczyszczeń wód powierzchniowych;
- umiarkowany potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego związany głównie z dolinami Janki i Wierzycy

Jakość zagospodarowania - zagospodarowanie przestrzeni, funkcjonowanie transportu, infrastruktury technicznej, dróg itp.

OGÓLNA OCENA

- raczej przeciętna, ostatnio nadrabiane przez działania samorządu - realizacja kanalizacji sanitarnej, oraz stopniowy rozwój gospodarki pozarolniczej

SILNE STRONY

- korzystna sieć dróg wojewódzkich i powiatowych, korzystne powiązania wewnątrzgminne, centralnie położony ośrodek gminny - wieś Morzeszczyn - co jest korzystne dla obsługi mieszkańców,
- możliwość rozwoju funkcji gospodarczych na terenach dawnych PGR-ów
- dobre zaopatrzenie w wodę - duża część gminy, w tym całość zabudowy zwartej jest zaopatrywana w wodę z wodociągów, które nie mają w dodatku ograniczeń w dostawie wody
- realizowana kanalizacja sanitarna i oczyszczalnia ścieków we wsi Majewo,
- tereny zainwestowane - duża część zabudowy zlokalizowana jest w zabudowie skupionej,
- istniejące zakłady produkcyjne są motorem do lokalizowania nowych inwestycji
- duża ilość działek gotowych do sprzedania przez gminę we wsi gminnej Morzeszczyn - gotowych terenów do realizacji zabudowy mieszkaniowej i uzbrojenia w sieć wodociągową, kanalizację sanitarną i energię elektryczną
- duża ilość terenów atrakcyjnych do zabudowy gospodarczej na terenie wsi Morzeszczyn i Majewo oraz wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 234
- zrealizowana nowa centrala telefoniczna z rezerwą na nowe numery, planowana dalsza telefonizacja gminy
- podpisane umowy na wywóz odpadów

SŁABE STRONY

- mały zasób gruntów komunalnych możliwych do przekazania na cele budowlane bądź rozwoju działalności gospodarczej
- dobre gleby w sąsiedztwie większości wsi są barierą dla rozwoju mieszkalnictwa; przeznaczenie tych terenów na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody ministra,
- niewystarczający stan techniczny dróg gminnych
- znaczna część gminy posiada niekorzystne warunki korzystania z komunikacji publicznej
- nie najlepszy stan urządzeń wodociągowych i utrzymania kompleksów melioracyjnych,
- brak gazu sieciowego,
- prawnie nie przygotowane tereny, szczególnie pod zabudowę gospodarczą - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące tracą moc w roku 2001

Atrakcyjność krajobrazu - jego zróżnicowanie , walory zabytkowe , kompozycyjne , atrakcyjne nowe obiekty , potencjał rekreacyjno-krajoznawczy

OGÓLNA OCENA

- raczej wysoka, choć często nie uświadomiona przez samych mieszkańców, walory atrakcyjne ale nie wykorzystane

SILNE STRONY

- atrakcyjny krajobrazowo obszar wzdłuż zachodniej granicy gminy, północno-wschodni kraniec gminy w sąsiedztwie rzeki Wierzycy i dolina rzeki Janki
- harmonijny krajobraz wiejski, dobra krajobrazowo ekspozycja części układów przestrzennych, zabudowa rozproszona wsi na terenach atrakcyjnych krajobrazowo
- przestrzenne układy czytelne i dobrze wpisane w naturalny krajobraz, maksymalnie wykorzystują walory środowiska naturalnego, powiązane z wodą (malownicze ciek i jeziora)

SŁABE STRONY

- niewykorzystany potencjał krajobrazowo-kulturowy, brak infrastruktury turystycznej i promocji gminy w tej dziedzinie;
- dekapitalizacja istniejącej zabudowy, przeinwestowanie siedlisk wiejskich i zespołów dworsko-parkowych
- wprowadzanie obcej w charakterze zabudowy w historyczną strukturę przestrzenną układów wiejskich
- mała ilość lasów i wód powierzchniowych do wykorzystania rekreacyjnego – aktywnych form wypoczynku

Potencjał społeczny gminy - cechy demograficzne, wykształcenie, stan zatrudnienia, aktywność zawodowa itp.

OGÓLNA OCENA

- niewysoka – wysokie bezrobocie, mała aktywność gospodarcza mieszkańców, niewystarczający poziom wykształcenia

SILNE STRONY

- zasoby ludzkie ich struktura demograficzna, dynamika przyrostu, nie stanowią bariery ograniczającej rozwój gminy
- ludność związana z rolnictwem jako główną funkcją gminy charakteryzuje się:
 - “młodą” strukturą wieku osób pracujących we własnym gospodarstwie rolnym
 - dostatecznym poziomem wykształcenia rolniczego
 - dużym odsetkiem ludności prowadzącej gospodarstwa “typowo rolnicze”, a mniejszy rolniczo-pracownicze i mniej jest emerytów i rencistów prowadzących gospodarstwa
- dość dobra aktywność społeczeństwa związana z kulturą i sportem
- znaczne zasoby siły roboczej do wykorzystania

SŁABE STRONY

- dosyć wysoki i stale rosnący poziom bezrobocia, najbardziej wyraźny jest problem bezrobocia kobiet
- duże “obciążenie ekonomiczne” ludności pracującej osobami w wieku nieprodukcyjnym wynikające ze struktury wieku
- mała siła nabywcze ludności i niskie dochody nie dające impulsu do większego rozwoju mieszkalnictwa, usług i nowych miejsc pracy
- zbyt mała aktywność gospodarcza mieszkańców
- bariery psychologiczne aktywności zawodowej byłych pracowników PGR i RSP, niskie ich kwalifikacje

Poziom warunków życia mieszkańców - ogólny poziom zamożności, warunki cywilizacyjne, stan zdrowia, bezpieczeństwo

OGÓLNA OCENA

- przeciętna, a nawet można stwierdzić, że poziom życia mieszkańców jest raczej niski.

SILNE STRONY

- potencjalnie blisko do ośrodków miejskich zwiększających szanse na pracę, naukę, dostępność do usług,
- oświata – szkoły podstawowe i gimnazja – w stosunku do wskaźników dla gmin wiejskich województwa gdańskiego korzystne wskaźniki obrazujące poziom obsługi, dobrze zorganizowany dowóz dzieci do szkół
- duża ilość sprywatyzowanych mieszkań

- raczej korzystne warunki ekologiczne – brak większych zagrożeń, mało elementów degradujących
- piękny krajobraz, czyste środowisko, dobre warunki przyrodnicze dla rozwoju podstawowej aktywności mieszkańców – rolnictwa,
- nie ma większych problemów w zaopatrzeniu w wodę, rozbudowująca się kanalizacja sanitarna

SŁABE STRONY

- wyposażenie tzw. cywilizacyjne (gaz, drogi, telekomunikacja) nadal niewystarczające,
- zbyt skromna oferta usług dla mieszkańców, zwłaszcza dotycząca kultury, zdrowia, rekreacji codziennej i wypoczynku, handlu i rzemiosła (brak odpowiednich obiektów i terenów w poszczególnych miejscowościach), niska jakość usług dla ludności
- słabe przeciętne warunki zamieszkiwania, mała powierzchnia użytkowa mieszkań i w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- wolne tempo przyrostu nowych mieszkań, mały ruch budowlany,
- słabe możliwości korzystania z edukacji informatycznej i nauki języków
- zły stan bezpieczeństwa, brak posterunku policji

Jakość gospodarki - sytuacja gospodarcza gminy , stan finansowy itp.

OGÓLNA OCENA

- wystarczająca, powstające nowe zakłady produkcyjne mogą być motorem rozwoju gospodarki

SILNE STRONY

- dobre warunki dla rozwoju rolnictwa - dobra jakość użytków rolnych
- w rolnictwie wysoki stopień towarowości produkcji, zróżnicowana produkcja rolna z przewagą kierunku mieszanego i zwierzęcego, dobra dochodowość gospodarstw rolnych
- dobra struktura obszarowa gospodarstw rolnych
- korzystna struktura wieku prowadzących gospodarstwa i dość dobre ich wykształcenie, niskie zatrudnienie w gospodarstwach rolnych
- istniejące nowoczesne zakłady produkcyjne
- dogodne warunki do stworzenia bazy motelowej wraz z Pelplinem i Gniewem

SŁABE STRONY

- niezbyt wysokie nakłady inwestycyjne w gospodarstwach rolnych

- słaby rozwój sektora publicznego oraz działalności pozarolniczej, handlu, rzemiosła i usług
- małe, niewystarczające zasoby finansowe gminy oraz samych mieszkańców w stosunku do potrzeb; małe nakłady inwestycyjne na rozwój gospodarki
- małe dochody budżetu gmin, w tym szczupłość dochodów własnych gminy
- zbyt mały, niewystarczający rynek pracy, dość wysokie bezrobocie, słaby przyrost nowych miejsc pracy
- brak czynników aktywizujących, napędzających gospodarkę,
- obsługa komunikacji niewystarczająca, gorszy stan dróg lokalnych
- mały zasób gruntów państwowych na powiększenie gospodarstw indywidualnych

3.3. Potencjał rozwojowy gminy

Generalnie o potencjale rozwojowym gminy decyduje (na podstawie badań statystycznych i obserwacji z lat 1990-1997) przede wszystkim **poziom lokalnej infrastruktury**. Gminy o lepszej infrastrukturze, wyrażonej np., dostępem do gazu, dobrymi drogami są atrakcyjniejsze dla potencjalnych inwestorów - zarówno prywatnych jak i publicznych.

Ważny jest również poziom, **wskaźnik aktywności gospodarczej** - taki jak np., liczba prywatnych firm, poziom zatrudnienia, stopa bezrobocia – gmina Morzeszczyn przedstawia się tu nieco mniej korzystnie niż podobne gminy w tym rejonie województwa, mimo że prace związane z poprawą warunków cywilizacyjnych trwają w gminie od kilku lat.

Badania wykazały, że dla rozwoju istotna jest również **aktywność mieszkańców** - wskaźniki przedsiębiorczości, aktywności gospodarczej są zazwyczaj w związku ze wskaźnikami zachowań obywatelskich, takimi jak frekwencja wyborcza oraz liczba lokalnie działających stowarzyszeń. W gminie Morzeszczyn aktywność samych mieszkańców oceniana jest **dość dobrze**.

Generalnie sytuacja gminy Morzeszczyn jest raczej przeciętna, mimo oczywistych walorów i potencjału wynikającego zarówno z położenia jak i jakości środowiska przyrodniczego oraz kulturowego.

3.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę zgodnie z art. 10 ust 5 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

W związku z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji dnia 9 października 2015 r. wprowadzono szereg zmian w obowiązujących ustawach, w tym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jedną ze zmian, kluczowych przy opracowywaniu dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jest konieczność sporządzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę (Art.10, ust.1, pkt.7 lit. d). Podstawę sporządzenia bilansu terenów rozwojowych stanowi analiza potrzeb i możliwości rozwoju gminy opracowywana w oparciu o analizy środowiskowe, społeczne i ekonomiczne.

Obowiązujące dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (przyjęte w wersji ujednoliconej uchwałą nr VIII/42/2015 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 24.06.2015 r.) sporządzane było przed wejściem w życie ustawy o rewitalizacji, w związku z tym, że nie było obowiązku sporządzania bilansu, nie został on sporządzony.

Ze względu na fakt, iż opracowanie zmiany studium dotyczy fragmentu gminy i dotyczy specyficznych zagadnień, takich jak wskazanie możliwości realizacji przedsięwzięć z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł w szczególności farm fotowoltaicznych oraz biogazowni wraz z niezbędnymi urządzeniami i infrastrukturą techniczną dla funkcjonowania tych przedsięwzięć, odstąpiono od bilansowania terenów przeznaczonych pod zabudowę zgodnie z art. 10 ust. 5 i 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W szczególności bilans terenów zabudowy jest istotny dla zabudowy mieszkaniowej i usług społecznych, czyli przedsięwzięć które powodują po stronie gminy zobowiązania finansowe chociażby w postaci realizacji zadań własnych samorządu w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji publicznej, zagadnień tych nie dotyczą zmiany dokumentu studium.

Uznaje się zatem, iż sporządzenie bilansu terenów zabudowy w przedmiotowej zmianie studium jest bezzasadne ze względu na specyfikę planowanego przeznaczenia terenów, a także brak wpływu na pozostałe obszary inwestycyjne wyznaczone w polityce przestrzennej gminy.

4. Informacje na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

4.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu został opisany w Rozdziale 2 podrozdziale 2.1 „Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania oraz istniejącej struktury funkcjonalno - przestrzennej”.

4.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony został opisany w Rozdziale 2 podrozdziale 2.1 „Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania oraz istniejącej struktury funkcjonalno - przestrzennej”.

4.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego zostały opisane w Rozdziale 2 podrozdziale 2.2 „Uwarunkowania środowiska przyrodniczego” oraz w podrozdziale 2.5. „Uwarunkowania sfery gospodarczej w tym rolnictwo”.

4.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej zostały opisany w Rozdziale 2 podrozdziale 2.3 „Uwarunkowania środowiska kulturowego i krajobrazu”.

4.5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia zostały określone w Rozdziale 2 podrozdziale 2.6 „Uwarunkowania społeczne, demograficzne – warunki życia mieszkańców”.

4.6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia zostały określone w Rozdziale 3 podrozdziale 3.1. „Szanse i zagrożenia stojące przed gminą”.

4.7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy zostały określone w Rozdziale 3 podrozdziale 3.3 „Potencjał rozwojowy gminy”.

4.8. Stan prawny gruntów

Stan prawny gruntów zostały określone w Rozdziale 2 „Synteza uwarunkowań wewnętrznych gminy Morzeszczyn”.

4.9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych zostało określone w Rozdziale 2 podrozdziałach 2.2 „Uwarunkowania środowiska przyrodniczego” i 2.3. „Uwarunkowania środowiska kulturowego i krajobrazu”.

4.10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych zostało określone w Rozdziale 3 podrozdziale 3.2 „Silne i słabe strony gminy”.

5. Uwarunkowania dotyczące rozwoju energetyki wiatrowej³

5.1. Możliwości rozwoju energetyki wiatrowej

Aktualnie na terenie gminy nie ma istniejących farm wiatrowych

W bliskim sąsiedztwie od północy znajduje się zespół elektrowni wiatrowych „Pelplin – Południe” i planowana jest budowa zespołu elektrowni wiatrowych „Pelplin – Północ” (uchwalony zmianą „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pelplin” 2009).

W aspekcie lokalizacji energetyki wiatrowej w skali właściwej dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn należy rozpatrzyć co najmniej kilka najważniejszych czynników:

- uwarunkowania ekologiczne - wynikające z walorów środowiska przyrodniczego - zwłaszcza awifauny i chiropterofauny;
- uwarunkowania sozologiczne - wynikające z potencjalnych oddziaływań turbin na tereny mieszkaniowe znajdujące się w otoczeniu (emisja hałasu);
- uwarunkowania krajobrazowe - możliwość negatywnego oddziaływania na fizjonomię krajobrazu.

5.1.1. Uwarunkowania ekologiczne

Grupą kręgowców, na którą potencjalny wpływ wywierać może planowana farma elektrowni wiatrowych, są ptaki. Na podstawie posiadanych danych należy stwierdzić, że:

- Dla potrzeb potencjalnych lokalizacji farm wiatrowych konieczny jest przedrealizacyjny monitoring ornitologiczny, zgodny z wytycznymi PSEW (2008) oraz monitoring nietoperzy, zgodny z aktualnymi wytycznymi w tym zakresie (Kepel 2009)⁴. Ich wyniki określą ostatecznie możliwość realizacji potencjalnych farm wiatrowych na obszarze opracowania.
- Obszar gminy Morzeszczyn położony jest w następujących odległościach od najbliższych obszarów Natura2000 obszarów specjalnej ochrony ptaków:
 - „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 (ok. 5 km w kierunku wschodnim od granic gminy);
 - „Bory Tucholskie” PLB220009 (ok. 4 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy);
 - oraz Specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dolna Wisła” PLH220033 (ok. 5 km w kierunku wschodnim od granic gminy).
- Na podstawie dotychczasowych ustaleń można wstępnie ocenić, że z punktu widzenia zachowania walorów awifauny i chiropterofauny wyznaczenie stref potencjalnej lokalizacji farm wiatrowych na obszarze opracowania jest możliwa. Na obecnym etapie rozpoznania wskazuje się jednak na konieczność:
 - wykluczenia z lokalizacji turbin obszarów leśnych, polan śródleśnych;
 - zachowania wyznaczonych w opracowaniu ekofizjograficznym korytarzy ekologicznych.Zaleca się:
 - zachowanie dystansu ok. 200 m od kompleksów leśnych na obszarze opracowania;

³ Na podstawie „Opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Morzeszczyn” 2011)

⁴ Aktualnie konsultowane są w GDOŚ nowe wytyczne w sprawie zasad przeprowadzania przedrealizacyjnych badań ptactwa i nietoperzy

- zachowanie odległości ok. 200 m od granic planowanych użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo - krajobrazowych.
- zachowanie odległości ok. 100-200 m od zadrzewień śródpolnych, alei drzew, pasów zieleni drzewiastej i krzewiastej, większych cieków wodnych.

Weryfikacja wskazanych tu odległości powinna nastąpić na podstawie wyników badań monitoringowych ptactwa i nietoperzy.

5.1.2. Uwarunkowania sozologiczne oddziaływania elektrowni na stan środowiska i na zdrowie ludzi

Eksploatacja elektrowni wiatrowych nie powoduje emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gruntu. Praktycznie jedynymi oddziaływaniami tych obiektów na środowisko i warunki życia człowieka są oddziaływania akustyczne oraz pojawienie się efektu migotania cienia (tzw. „shadow flicker effect”) w wyniku ruchu obrotowego ramion wirnika.

Pracy każdej elektrowni wiatrowej towarzyszy hałas. Pochodzi on głównie od obracających się łopat wirnika (opory aerodynamiczne), w mniejszej części od generatora i przekładni. Zwykle jego natężenie nie jest duże. Przy planowaniu budowy należy uwzględnić poziom emitowanego dźwięku i dotyczące tych poziomów normy. Zostały one określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2007, Nr 120, poz. 826).

Poziom mocy akustycznej elektrowni wiatrowej zależy od wielkości i parametrów wirnika, siły i kierunku wiatru, stąd też jest stosunkowo zmienny. W rzeczywistości faktyczny zasięg hałasu zależy z jednej strony z rozwiązań technicznych zastosowanych na farmie (różna liczba turbin i ich zróżnicowana moc akustyczna), a z drugiej strony od czynników lokalnych takich jak rzeźba i pokrycie terenu.

Polskie normy prawne nie określają normatywnych wartości efektu ocienienia dla konstrukcji wysokościowych. Przewidywane sumy roczne ocienienia spowodowanego wzniesieniem konstrukcji siłowni wiatrowych, uzależnione są od położenia receptora cienia względem kierunków odniesienia.

5.1.3. Uwarunkowania krajobrazowe

Uwarunkowania krajobrazowe na terenie opracowania przeanalizowano głównie w odniesieniu do potencjalnej możliwości lokalizacji farmy wiatrowej na rozpatrywanym terenie. Posadowienie wielkogabarytowych konstrukcji masztów i wirników siłowni wiatrowych powoduje przekształcenie fizjonomii krajobrazu. Obiekty te z uwagi na swe rozmiary będą stanowiły silne dominanty krajobrazowe. Jednocześnie mogą stać się widoczne z różnorodnych miejsc położonych poza terenem lokalizacji i ze znacznych odległości. Oddziaływanie na walory krajobrazowe środowiska jest co prawda zagadnieniem mierzalnym, ale jego ocena w zakresie możliwości degradacji walorów krajobrazowych jest w znacznej mierze subiektywna. Wpływ ten uzależniony jest w dużej mierze od aktualnych walorów krajobrazowych terenu, ukształtowania powierzchni i charakteru użytkowania gruntów. Percepcja krajobrazu z farmami elektrowni wiatrowych może być zarówno pozytywna jak i negatywna. Pomimo to istnieje kilka zasad „poprawnej krajobrazowo” lokalizacji tego rodzaju instalacji (Gromadzki, Przewoźniak 2002, Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej... 2003). Do głównych z nich należy:

- lokalizacja na możliwie najmniejszej powierzchni terenu;
- poprawne, geometryczne rozmieszczenie elektrowni;

- zaplanowanie położenia siłowni nieprzystaniających i niekonkurujących z istniejącymi dominantami krajobrazowymi;
- położenie poza istniejącymi osiami krajobrazowo – widokowymi.

Wyżej przytoczona ekspertyza i opracowanie nie są aktami prawa. Spełnienie opisanych w nich zasad umożliwi ograniczenie ewentualnego negatywnego wpływu inwestycji na krajobraz.

Podstawowe, ogólne uwarunkowania oceny wpływu na krajobraz lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie gminy Morzeszczyn to m.in.:

- znaczne zróżnicowanie morfologiczne gminy (pagórkowate ukształtowanie powierzchni obszaru gminy z licznymi wzniesieniami i obniżeniami, rozcięcie terenu gminy przez dolinę rzeki Wierzycy i Janki oraz ich dopływy);
- zainwestowanie osadnicze wsi, w tym duży udział zabudowy rozproszonej;
- przebieg przez obszar gminy autostrady A1, sieci dróg wojewódzkich i magistrali węglowej (nr 131);
- występowanie form ochrony przyrody, w których przedmiotem ochrony jest też krajobraz (Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu);
- położenie obszaru opracowania w zasięgu widoczności z zamku w Gniewie (zalecenie uwzględnienia wpływu na ekspozycję krajobrazową z tego obiektu).

5.2. Uwarunkowania wynikające z ustaleń planu wojewódzkiego i innych dokumentów planistycznych

Elektrownie wiatrowe, w polskich przepisach prawnych i procedurach administracyjnych, nie mają ściśle określonych zapisów regulujących zagadnienia dotyczące ich lokalizacji, budowy i eksploatacji. Odnoszą się do nich jednak zarówno dokumenty planistyczne, jak i inne opracowania o charakterze studiów i wytycznych, przygotowywane na ogół na szczeblu wojewódzkim.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa (2009)

Dnia 26.10.2009 r. Sejmik Województwa Pomorskiego uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 przyjął zmianę „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego”.

Zgodnie z zapisami „Planu...”. w województwie pomorskim (w szczególności w obrębie Pobrzeża Słowińskiego i Kaszubskiego) panują wybitnie korzystne warunki wietrzne do lokalizacji elektrowni wiatrowych. Wiązać się to może z ryzykiem wystąpienia sytuacji konfliktowych, wynikających z bliskiego sąsiedztwa form ochrony przyrody, ochrony krajobrazu i zabytków, a także z istniejącego zagospodarowania (przede wszystkim osadnictwa). Istotnym uwarunkowaniem rozwoju energetyki wiatrowej będzie możliwość odbioru wytworzonej energii przez system elektroenergetyczny; prognozowane ilości energii z tych źródeł będą wymagały budowy nowych głównych punktów zasilających (15/110 kV), linii elektroenergetycznych 110 i 15 kV oraz modernizacji istniejących. Ponadto uwzględnić należy obowiązujące przepisy prawa w szczególności:

- obszary objęte ochroną przyrody, w formie: parków narodowych i ich otulin, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, parków krajobrazowych i ich otulin, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;

- projektowane obszary chronione, w tym wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000;
- obszary tworzące podstawę ekologiczną województwa – korytarze ekologiczne;
- tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich;
- tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania;

Przy planowaniu lokalizacji elektrowni wiatrowych uwzględnia się również lokalizację i sąsiedztwo:

- terenów zabudowy mieszkaniowej oraz aktywnego wypoczynku;
- dróg o nawierzchni utwardzonej i linie kolejowe;
- linii elektroenergetyczne;
- lasów oraz akweny i ciekły wodne;
- pasów technicznych i ochronnych brzegów morskich;
- innych farm wiatrowych.

Lokalizacje elektrowni wiatrowych muszą obejmować możliwości przesyłu wyprodukowanej energii, uwzględniając oddziaływanie linii elektroenergetycznych na komponenty środowiska.

Planowana inwestycja w centralnej części gminy Morzeszczyn wpisuje się w ww. zasady rozwoju infrastruktury energetycznej w województwie pomorskim.

Ekspertyza nt. ekologiczno-krajobrazowych uwarunkowań lokalizacji elektrowni wiatrowych w północnej (Pobrzeże Bałtyku) i centralnej części województwa pomorskiego

„Ekspertyza nt. ekologiczno-krajobrazowych uwarunkowań lokalizacji elektrowni wiatrowych w północnej i centralnej części województwa pomorskiego” (Gromadzki, Przewoźniak 2002) określa możliwości wykorzystania terenów strefy nadmorskiej do lokalizowania farm energetyki wiatrowej oraz uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe, które ograniczają możliwość lokalizacji elektrowni na terenie województwa.

Zgodnie z ekspertyzą podstawowe znaczenie mają ograniczenia prawne wynikające z obecności różnych form ochrony przyrody (w tym obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 oraz rezerваты przyrody). Podobnym rygorom poddane są tereny okalające parki narodowe i parki krajobrazowe szerokości przeważnie 1-5 km, uznane za strefy ekspozycji krajobrazowej.

Lokalizowanie farm wiatrowych wykluczają także ostoje ptaków, często pokrywające się z innymi formami ochrony (głównie obszary Natura 2000). Taki sam status dotyczy głównych szlaków wędrównych ptaków wodnych biegnących głównie pasem wybrzeża, najczęściej w odległości kilku do kilkunastu kilometrów od brzegu i podobnej w głąb lądu.

Rozwój energetyki wiatrowej na obszarze województwa warunkuje ponadto układ głównych szlaków komunikacyjnych. Przebiegające wzdłuż nich tereny w wielu przypadkach traktowane są jako strefy ekspozycji krajobrazowej, wymuszające pewne ograniczenia odnośnie projektowanych inwestycji, choć nie w stopniu tak dużym jak w sytuacjach przytoczonych powyżej.

Zgodnie z „Ekspertyzą ...” (2002) obszar gminy Morzeszczyn położony jest:

- poza europejskimi i krajowymi ostojami ptaków (postulowanymi w opracowaniu do wyłączenia z lokalizowania elektrowni wiatrowych);

- poza głównymi lądowymi szlakami wędrówek ptaków (postulowanymi w opracowaniu do wyłączenia z lokalizowania elektrowni wiatrowych).

Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej w województwie pomorskim

W „Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej w województwie pomorskim” (2003) zostały wskazane zalecenia dotyczące lokalizacji elektrowni wiatrowych. „Studium możliwości...” nie jest aktem prawa. Zaleca się analizę zapisów tego dokumentu na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych

W opracowaniu „Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych” (2006) wykonanym dla woj. pomorskiego zawarto zapis o planowanym zwiększeniu do 2010 r. mocy zainstalowanych elektrowni wiatrowych do 600÷700 MW.

Wśród celów strategicznych zawarty jest zapis o redukcji uzależnienia od tradycyjnych źródeł energii poprzez zwiększenie udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych do poziomu, co najmniej 19 % w 2025 r. m. in. poprzez promocję i rozwój elektrowni wiatrowych - realizowanych w ramach tzw. parków (farm) wiatrowych, tj. zespołu kilkunastu lub kilkudziesięciu elektrowni wiatrowych, na terenach specjalnie do tego celu przeznaczonych, tj. zgodnie z warunkami określonymi w „Planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego” i przy spełnieniu wymagań ochrony środowiska i prawa budowlanego.

Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025 (projekt)

Projekt „Programu...” wraz z prognozą został wyłożony do publicznego wglądu w kwietniu 2010 r.

Zgodnie z ww. projektem „Programu...(2010) ze względu na korzystne warunki wiatrowe w Województwie Pomorskim obserwowany jest gwałtowny wzrost zainteresowania inwestorów lokalizacją farm wiatrowych.

W załączniku 2 do ww. projektu wymieniono ograniczenia dotyczące lokalizacji elektrowni wiatrowych:

- 1) *Ograniczenia przyrodnicze: według Ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. nr 92, poz. 880 Art. 15.1 z dnia 16 kwietnia 2004 r.):*
 - *Obowiązuje zakaz realizacji inwestycji z zakresu energetyki wiatrowej na terenach parków narodowych i rezerwatów przyrody;*
 - *Istotne ograniczenia w lokalizacji elektrowni wiatrowych mogą występować na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu;*
 - *Obszary Natura 2000 – elektrownie wiatrowe mogą być realizowane tylko wyjątkowo w przypadku gdy w wyniku przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko stwierdzony zostanie brak negatywnego wpływu na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000;*
 - *określone ograniczenia w lokalizacji elektrowni wiatrowych mogą występować na terenach, na których ustanowiono formy ochrony przyrody w postaci pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych lub zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.*

- ograniczenia związane z lokalizacją farm wiatrowych występują również na terenach charakteryzujących się niekorzystnymi warunkami geotechnicznymi, takimi jak: torfowiska pojezierne, doliny rzeczne, tereny podmokłe ze zbiorowiskami roślinności torfowiskowej i łąkowej, na glebach torfowych i mułowo-torfowych oraz kompleksy leśne, akwenty wodne, miejsca ważne dla ptaków tj. atrakcyjne żerowiska, trasy regularnych przelotów wędrownych, trasy regularnych dolotów na żerowiska.
- 2) Ograniczenia krajobrazowe: ze względu na wysokość konstrukcji elektrowni wiatrowych obszarem istotnego konfliktu funkcjonalnego są: panoramy oraz ciągi widokowe na obiekty przyrodnicze, zabytki i wartościowe zespoły zabudowy, tereny rozwojowe przewidziane do zabudowy, tereny zagospodarowane na cele uzdrowiskowe i rekreacyjne.
- 3) Ograniczenia wynikające z poziomu hałasu w pobliżu obiektów energetyki wiatrowej: obliczeniowy poziom hałasu wytworzony przez farmę wiatrową może osiągnąć w zależności od mocy i ilości turbin ponad 100dB w miejscu jego wytwarzania. Polskie prawo określa dopuszczalny poziom hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach wypoczynkowo-rekreacyjnych poza miastem na 40 dB w porze nocnej.
- 4) Ograniczenia związane z występowaniem efektu stroboskopowego: praca obiektów energetyki wiatrowej związana jest również z występowaniem uciążliwego dla człowieka efektu odbijania promieni słonecznych od obracającego się wirnika.
- 5) Ograniczenia związane z bliskością lokalizacji lotnisk: ze względu na znaczne wysokości obiektów energetyki wiatrowej w celu uniknięcia zagrożenia dla startujących i lądujących samolotów spod ich lokalizacji wyłączyć należy otoczenie lotnisk cywilnych, wojskowych oraz drogowych odcinków lotniskowych wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania
- 6) Ograniczenia związane z bliską lokalizacją dróg i linii kolejowych: ze względu na niebezpieczeństwo, jakie powoduje upadek wiatraka.

Zgodnie z zapisami ww. projektu „Programu...” (2010) elektrownie wiatrowe w gminie Morzeszczyn powinny być zlokalizowane poza: formami ochrony przyrody, terenami o niekorzystnych warunkach geotechnicznych (doliny, podmokłości, gleby torfowe, akwenty wodne, podmokłości),. Ww. projekt „Programu...” (2010) nie posiada mocy prawnej.

Program ochrony środowiska województwa pomorskiego

Według „Programu ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2020” warunki wiatrowe w woj. pomorskim są w pewnym stopniu wykorzystywane, obserwuje się duże zainteresowanie ze strony inwestorów tą dziedziną energetyki. Szacuje się, że na terenie woj. pomorskiego w trakcie przygotowania są inwestycje, których łączna moc może osiągnąć 2000 MW. „Programu...” nie zawiera konkretnych wytycznych dla lokalizacji elektrowni.